

मनसः श्रमो मनःस्वेदो न मे स्ति इति चिन्तयामासेत्यन्वयः ॥ तत एवं तस्य चिन्तानंतरमित्यर्थः ॥ १६ ॥ स्वकर्मभिः राजद्रोहिणो दुष्टस्यैव दंडइत्येवमादिभिर्घोषवन्तः ॥ पूर्व
वृत्तांतस्य सर्वान्प्रति प्रकटं प्रतिपादनं घोषणं ॥ १७ ॥ १८ ॥ चारयामास स्वार्थेणिच् ॥ चरणेन ददर्शेत्यर्थः ॥ १९ ॥ चत्वरान् द्वारसमीपे बहिर्बद्धान् ॥ गृहैः संवाधाः
निबिडाः शृंगाटकानि चतुष्पथान् ॥ २० ॥ उपरथ्याः स्वल्पवीथ्यः ॥ गृहांतरान् गृहद्वयमध्यभागान् चतुष्केषु चतुष्पथेषु ॥ २१ ॥ चारीक इति पाठेऽपि चारइत्येवार्थः ॥

पीडां कुर्वन्ति रक्षांसिन मे स्ति मनसः श्रमः ॥ ततस्ते संवृताकारं सत्त्ववंतं महाकपिं ॥ १६ ॥ परिगृह्य ययुर्हृष्टाराक्षसाः कपिकुंजरं ॥ शंख
भेरीनिनादैश्च घोषयन्तः स्वकर्मभिः ॥ १७ ॥ राक्षसाः क्रूरकर्माणश्चारयन्ति स्म तां पुरीं ॥ अन्वीयमानो रक्षोभिर्ययौ सुखमरिंदमः ॥ १८ ॥
हनूमांश्चारयामास राक्षसानां महापुरीं ॥ अथापश्यद्विमानानि विचित्राणि महाकपिः ॥ १९ ॥ संवृतान् भूमिभागांश्च सुविभक्तांश्च चत्वरान् ॥
रथ्याश्च गृहसंवाधाः कपिः शृंगाटकानि च ॥ २० ॥ तथारथ्योपरथ्याश्च तथैव च गृहांतरान् ॥ चत्वरेषु चतुष्केषु राजमार्गे तथैव च ॥
॥ २१ ॥ घोषयन्ति कपिं सर्वे चारइत्येव राक्षसाः ॥ दीप्यमाने ततस्तस्य लांगूलाग्रे हनूमतः ॥ २२ ॥ राक्षस्यस्ता विरूपाक्ष्यः शंसुर्देव्यास्त
दप्रियं ॥ यस्त्वया कृतसंवादः सीतेताम्रमुखः कपिः ॥ २३ ॥ लांगूलेन प्रदीप्तेन स एष परिणीयते ॥ श्रुत्वा तद्वचनं क्रूरमात्मा पहरणोपमं ॥
॥ २४ ॥ वैदेहीशोकसंतप्ता दुताशनमुपागमत् ॥ मंगलाभिमुखी तस्य सा तदा सीन्महाकपेः ॥ २५ ॥ उपतस्थे विशालाक्षी प्रयता हव्य
वाहनं ॥ यद्यस्ति पतिश्चुश्रूषायद्यस्ति चरितंतपः ॥ २६ ॥

आर्षं साधुत्वं चारशब्दात्स्वार्थे आर्षईकः ॥ २२ ॥ तस्य हनूमतो लांगूलाग्रे दीप्यमाने तदप्रियं
देव्याः शशंसुः ॥ २३ ॥ परिणीयते परितोनीयते आत्मा पहरणोपमं तादृग्दुःखजनकं ॥ २४ ॥ उपागमत् ध्यानेनोपासितवती ॥ यद्वा तत्र समीपे ज्वलमानमग्निमुपासितवती
॥ २५ ॥ प्रयता शुद्धमती ॥ २६ ॥